

CRIZELE UMANE ȘI PROVIDENȚA LUI DUMNEZEU: O REFLECȚIE TEOLOGICĂ

Conf. univ. dr. habil. Daniel G. OPREAN

Universitatea Aurel Vlaicu Arad, Romania

daniaoprean@gmail.com

ABSTRACT: Human Crises and the Providence of God: A Theological Reflection.

It is the aim of this paper to explore the way one of the first global crises, described in the Bible, could be regarded from different angles, and as such, provide a better understanding of God's providence but also of different conditions that human beings' find themselves when a crisis occurs. This first crisis that is under scrutiny in this paper occurred in the times of Joseph, whose story ends the material of the first book of the Bible, the book of Genesis. As such, and this the thesis of this paper, the crisis is a context of revelation not only of God's character but also of human beings' character. The first condition analysed is that of Joseph's brothers, for whom the crisis is the occasion for the revelation of a guilty conscience. The second condition analysed, is that of Joseph, for whom the crisis is the occasion for the revelation of his pure character. Third, the crisis is the occasion for the revelation of God's providence, expressed in his protective care and motivated by his steadfast faithfulness.

Keywords : *crisis, character, conscience, providence of God, revelation.*

Introducere

Istoria omenirii poate fi privită și din perspectiva crizelor care o străbat. Crizele sunt realități prezente în viața și experiența oamenilor de la începutul istoriei și până în contemporaneitate. Începând cu anul 2020, omenirea a experimentat o criză medicală globală fără precedent în ultimul secol, o boală care a curmat viața a zeci de milioane de oameni și a afectat existența a miliarde de oameni. Chiar la momentul scrierii acestor rânduri, criza războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, început în ianuarie 2022, se suprapune cu criza războiului din fâșia Gaza, între statul Israel și

teroriștii din organizația Hamas, declanșat de criza masacrului Hamasului asupra cetățenilor Israelului din 7 octombrie 2023. Dincolo de drama miile de oameni uciși și a familiilor lor, de săptămâni întregi se încearcă rezolvarea crizei sutelor de ostatici luați cu ocazia atacului Hamas dar și a crizei alimentare și energetice din fâșia Gaza.

Crizele diverselor conflicte recente, sunt declanșatoare ale altor crize, cea a resurselor și a imigrației masive din Europa ultimilor ani, precum și foarte recenta criză a manifestațiilor violente care străbat ca o furtună, lumea, din Orientul Mijlociu până în nordul Europei. Guvernele, serviciile secrete și militare sunt într-o alertă fără precedent. Unele guverne, ca cel german, plănuiesc chiar începerea unui proces amplu de deportări de pe teritoriul Germaniei ale celor care susțin organizația Hamas. Pe deasupra tuturor, acestor crize care frământă națiunile, fără încetare, întregul glob experimentează o criză climatică, care transformă până și o lună de toamnă răcoroasă, ca luna octombrie, într-o adevărată lună de vară. Așadar, crizele au devenit parte a vieții de zi cu zi și a experienței umane.

Crizele din istoria trecută dar și cele contemporane, au facilitat apariția experților din toate domeniile, specializați pe oferirea de soluții pentru rezolvarea crizelor. Toate guvernele au pentru diverse crize diverse celule de criză. Organizațiile neguvernamentale se mobilizează exemplar pentru asistarea celor loviți de consecințele diverselor crize. În acest vacuum al discutării, analizării, încercărilor de soluționare a diverselor crize care par a veni în cascadă peste întreaga omenire, comunitățile creștine încearcă să participe, după lumina pe care o au și resursele de care dispun. Teologii, ca slujitori ai Bisericii, dar și ai societății și ai academiei,¹ încearcă să-și aducă aportul în clarificarea imaginii de-alfel cețoase a lumii în care trăim. Un exemplu în acest sens sunt scrierile legate de pandemia Covid 19, ale doi dintre cei mai importanți și influenți teologi ai lumii contemporane, Walter Brueggemann² și N. T. Wright.³

Pe această traiectorie a contribuției reflecției teologice cu privire la înțelegerea complexității crizelor umanității, a paradoxurilor naturii uma-

1 David Tracy, *The Analogical Imagination: Christian Theology and the Culture of Pluralism*, London, SCM Press, 1981, pp. 6-7.

2 Walter Brueggemann, *Virus as a Summons to Faith: Biblical Reflections in a Time of Loss, Grief and Uncertainty*, Eugene, OR, Wipf and Stock Publishers, 2020.

3 N. T. Wright, *God and the Pandemic: A Christian Reflection on the Coronavirus and its Aftermath*, Grand Rapids, MI, Zondervan Reflective, 2020.

ne și a posibilității înțelegerii providenței divine se înscrie și acest articol. Convingerea pe care se fundamentează argumentul acestei lucrări, este aceea că putem găsi în Sfânta Scriptură, resurse pentru înțelegerea faptului că crizele vizibile revelează adesea alte crize nevăzute, dar și dimensiuni ale providenței lui Dumnezeu în experiența umană, care rămân ascunse cititorilor și observatorilor grăbiți și superficiali. Teza acestui articol este aceea că istoria lui Iosif, de la finalul cărții Geneza, este un astfel de loc potrivit pentru contemplarea, atât a condiției umanității căzute, cât și a posibilității manifestării curăției caracterului uman în cele mai adverse situații, dar și a modului în care providența lui Dumnezeu, poate fi înțeleasă ca aceea realitate tainică care însoțește și susține ființa umană, în diversele crize existențiale.

Metodologic, dezvoltarea logică a acestui articol, se va focaliza pe modul în care frații lui Iosif, Iosif însuși, experimentează criza resurselor în întregul areal din jurul Egiptului vremii lui Iosif. Vom observa modul în care acțiunile necesare pentru depășirea crizei alimentare, revelează existența unei alte crize în viața fraților lui Iosif, anume criza unei conștiințe vinovate. În cazul lui Iosif, criza aceasta majoră, revelează faptul că toate crizele vieții lui, în perioada de formare și de activitate, au fost destinate pregătirii lui de către Dumnezeu, pentru a fi instrumental în rezolvarea crizei resurselor. De aceea, în al treilea rând, vom observa faptul că în întreaga narațiune este evidențiată providența lui Dumnezeu, în visul lui Iosif, în protecția lui Iosif, în iluminarea lui Iosif, toate fiind ingredientele unui plan dinainte conșcut doar de Dumnezeu, de salvare a întregii familii a lui Iosif, familia din care va lua ființă poporul lui Dumnezeu din Vechiul Testament.

Criza vizibilă a resurselor și criza nevăzută a conștiințelor: cazul fraților lui Iosif

În narațiunea finalului cărții Genezei, frații lui Iosif sunt priviți ca un grup compact. Primul lucru pe care naratorul îl semnalează în contextul crizei alimentare care afecta toate triburile din jurul tribului lui Iacov, este acela că frații lui Iosif sunt admonestați de tatăl lor pentru blocajul exprimat în criză de idei, de care aceștia dau dovadă. Este de notat contrastul creat de narator între episodul relatat în Geneza 37, când aceștia sunt foarte creativi în a elabora o strategie eficientă pentru eliminarea lui Iosif, pe care îl consi-

derau o amenințare pentru poziția lor familială (Gen 37. 18-27) și episodul din Geneza 42, unde ei se află într-un blocaj psihologic, în fața amenințării existențiale pentru întreaga familie, reprezentată de foametea din Canaan (Geneza 42. 1-5).

După intervenția salutară a tatălui lor Iacov, frații lui Iosif, pornesc în călătoria spre Egipt, pentru a obține resursele necesare pentru supraviețuirea întregii familii. Însă fără să știe urma să se întâlnească cu cel pe care cu mulți ani în urmă au încercat, mișelește, să-l elimine, fratele lor Iosif. Naratorul ne semnalează faptul că doar Iosif este cel care i-a recunoscut pe frații săi (Gen 42. 6-8), ei nefiind capabili să-l recunoască.

Unul dintre motivele incapacității lor de a-l recunoaște pe Iosif, este acela al diferenței dintre starea lui Iosif, atunci când frații săi l-au văzut ultima dată și statutul lui actual în Egipt. Atunci, Iosif era un tânăr naiv, fără ajutor, vândut rob de frații lui unor negustori din Madian (Gen 37. 28) care la rândul lor l-au vândut lui Potifar, în Egipt (Gen 37. 36). Acum, statutul lui este acela a unui om cu puteri depline asupra Egiptului (Gen 41. 41-43; 42.1). Walter Brueggemann subliniază schimbările portretului lui Iosif în cartea Genezei:

În capitolul 37, Iosif este un băiat naiv și nevinovat. În capitolele 39-41, el este un om al integrității nobil și real care nu este intimidat de o femeie de la curtea împărătească (39), de slușitorii împărătești (40), nici chiar de Faraon (41). Dar în 42-44, el este și un rece și calculat guvernator. El își înțelege potențialul enorm al poziției sale și îl exploatează pe deplin. El nu numai că manipulează scena dar pare doritor ca puterea sa să intimideze și să amenințe. Poate că aici avem rezultatul unui proces diferit al tradiției. Sau poate noua situație evocă simplu un portret schimbat. Foametea este doar ocazia narațiunii (42-44).⁴

Această schimbare de statut, creează de asemenea un contrast între Iosif și frații lui, în contextul noii situații create de criza alimentară. Eugene F. Roop subliniază faptul că

Iosif este introdus inițial în arenă, ca victimă, vândut în sclavie. La sfârșitul acestui episod al dramei, Iosif este una dintre cele mai puternice figuri din economia regală a Egiptului. Pelerinajul economic al frați-

4 Walter Brueggemann, *Genesis*, Interpretation, a Bible Commentary for Teaching and Preaching, Atlanta, GA, John Knox Press, 1982, pp. 336-337.

lor săi îi aduce de la statutul de păstori la cel de victime ale foametei și de refugiați.⁵

Această nouă situație revelează în viața și experiența fraților lui Iosif, contrastul dintre puterea distructivă a vinovăției produsă de un trecut ne-rezolvat și ineficiența sincerității unui prezent problematic.

Frații lui Iosif, se găsesc acum într-o altă criză, care a fost nevăzută până acum, aceea produsă de o conștiință vinovată (Gen 42. 21), care conduce la spaimă (Gen 44). Secretul murdar al vânzării lui Iosif, a creat pentru o lungă perioadă, o legătură ciudată între ei, în împletirea dintre înșelare și minciună. Acum ei sunt “legați de puterea unui trecut neiertat, imobilizați de vină și conduși de anxietate.”⁶ Și greutatea vinovăției lor face sinceritatea spuselor lor în fața lui Iosif, lipsită de putere.⁷ Brueggemann afirmă:

Ei nu sunt suficient de liberi să aibă credință. Ei sunt conduși de trecut. Ca rezultat frații sunt excesiv de preocupați cu siguranța și starea de bine a tatălui lor și a lui Beniamin...Pentru că ei nu cred visul, sunt forțați să-l trateze pe tatăl lor ca și când el este ultima generație care trebuie ținută vie și neafectată pentru totdeauna. Ei nu se pot vedea pe ei înșiși ca o generație de purtători ai promisiunii...Ei nu pot fi deschiși către noi posibilități, nici ca un nou dar al lui Dumnezeu, nici ca o lucrare proaspătă a lui Iosif.⁸

Dar vinovăția trecutului nerezolvat nu îi incapacitează pe frații lui Iosif doar ca să vadă viitorul într-o cheie a speranței. Starea lor afectează și înțelegerea lor cu privire la Dumnezeu, așa cum observă Walter Brueggemann:

Ei văd propria vină ca factor definitiv în relațiile umane și divine. Ei sunt incapabili să creadă că vreo promisiune a lui Dumnezeu poate să străpungă dincolo de falsitatea lor fără speranță. Ca urmare, frații trebuie să trăiască într-o lume în care nici un lucru nou nu poate fi anticipat.⁹

5 Eugene F. Roop, *Genesis*, Believers Church Bible Commentary, Scottdale, PA, Herald Press, 1987, p. 282.

6 Brueggemann, *Genesis*, p. 337.

7 Brueggemann, *Genesis*, p. 337.

8 Brueggemann, *Genesis*, pp. 337-338.

9 Brueggemann, *Genesis*, p. 338.

Drama fraților lui Iosif, cu atâta migală dezvăluită prin țesătura narativă a finalului cărții Genezei, de către editorul inspirat de Duhul Sfânt, este deopotrivă, o ilustrație a dramei perene a poporului lui Dumnezeu, cât și a dramei permanente a întregii umanități în relație cu Dumnezeu. În primul rând, drama lor este drama poporului lui Dumnezeu, care în sinu-oasa sa istorie, încărcat cu vinovăția devierilor sale în relație cu Dumnezeu, a devenit violent la confruntarea cu mesajul profeților care conținea avertizarea și condamnarea lui Dumnezeu Exemple ca cele ale lui Ilie (1 Împărați 19), Isaia (Isaia 8) și Ieremia (Ieremia 38) sunt clarificatoare în acest sens.

În al doilea rând, drama lor este drama întregii umanități, chemate în ființă de un Dumnezeu suveran, dar care s-a înstrăinat de Dumnezeu prin părăsirea căii ascultării de Dumnezeu și încercând să reconstruiască relația cu Dumnezeu prin propriile eforturi și planuri (încercarea de la turnul Babel este ilustrativă în acest sens: Geneza 11. 1-9). Crizele de atunci și de acum, au așadar și un rol revelator, cu privire la starea conștiințelor ființelor umane în relație cu Dumnezeu și unii cu alții.

Trâmbițele Apocalipsei (Apocalipsa 8-9) ca expresii ale avertismentelor repetate ale lui Dumnezeu adresate lumii, fac referire la calamități locale și globale îngăduite de Dumnezeu, pentru a-i chema pe oameni la pocăință (Luca 13.1-5). Concluzia finală, notată de apostolul Ioan, cu privire la răspunsul umanității la avertismentele lui Dumnezeu, este ilustrativ cu privire la incapacitatea umană în acest sens: "Și nu s-au pocăit de uciderile lor, nici de vrăjitoriile lor, nici de curvia lor, nici de furtișagurile lor" (Apocalipsa 9. 21).

Criza vizibilă a resurselor și crizele existențiale ale testării caracterului: exemplul lui Iosif

Iosif este unul dintre personajele paradigmatiche ale Bibliei în general și ale cărții Geneza în special. În narațiunea finalului Genezei îl întâlnim pe Iosif mai întâi, în timpul copilăriei sale, care este realitatea formativă a caracterului său. Iosif experimentează alături de familia sa, călătoria de întoarcere în Canaan (Gen 31-32),¹⁰ este martor la reconcilierea din familia sa lărgită (Gen 33), dar și la violența din familia sa (Gen 34), dar și beneficiar al spi-

10 Roger Norman Whybray, „Genesis,” in *The Oxford Bible Commentary: The Pentateuch*, John Barton & John Muddiman (Eds.), Oxford, University Press, 2001, p. 83.

rituității familiei sale (Gen 35). El învață prin propria experiență faptul că nici o familie nu este exceptată de la conflicte cauzate de gelozie (Gen 37), el fiind fără să dorească beneficiarul geloziei fraților săi.

Dar dacă copilăria cu toate contrastele ei, a fost realitatea formativă a caracterului său, adolescența a fost realitatea revelatoare a caracterului său. Și aici editorul Genezei țese cu grijă portretul lui Iosif prin contrastele narațiunii. Mai întâi, contrastul dintre caracterul lui Iosif și caracterul fraților săi (Gen 37) sau testul autenticității. Mai apoi contrastul dintre propensitatea pentru păcat a lui Iuda, fratele lui Iosif (Gen 38) și ascultarea credincioșiei lui Iosif față de Domnul (Gen 39), sau testul fidelității. Al treilea contrast este acela dintre realitatea visului lui Iosif și circumstanțele adverse ale vieții (Gen 40), sau testul suferinței.

Însă cel mai important aspect al narațiunii lui Iosif din cartea Genezei, este visul primit de la Dumnezeu, care este realitatea constitutivă a existenței lui. Dar visul care este calea prin care Dumnezeu îl cheamă pe Iosif, în mod tainic, să fie instrumental pentru salvarea familiei sale, înainte să producă beneficiile evidente la sfârșitul narațiunii, produce criza relațională pe multiple planuri în viața lui Iosif. Pentru că din perspectiva fraților lui Iosif, dacă nu ar fi fost visul lui Iosif, conflictul nu ar fi existat, dar datorită visului ei plănuiesc suprimarea lui Iosif. Din perspectiva lui Iosif însuși, visul este calea spre o viață plină de adversități și suferință. Dar din perspectiva lui Dumnezeu, visul este calea de a asigura supraviețuirea celor mulți prin viața, lucrarea și sacrificiul unuia singur (Romani 5: 15) Viața lui Iosif este un exemplu despre cum să răspunzi chemării tainice a lui Dumnezeu.¹¹ Este de asemenea un model al credincioșiei omului ca răspuns la credincioșia lui Dumnezeu. Și este o demonstrație a ceea ce poate face Dumnezeu cu noi și prin noi.

Crizele familiale ale copilăriei, criza ispitirilor din adolescența și viața de tânăr bărbat, l-au pregătit pe Iosif pentru împlinirea chemării tainice a lui Dumnezeu. Ele l-au pregătit și pentru criza resurselor din regiunea înconjurătoare Egiptului, pe care o administrează prin acțiuni preventive înțelepte,¹² criza aceasta fiind ocazia împlinirii visului (Gen 42: 6 și 37:

11 Brueggemann, *Genesis*, 9–10.

12 Gerhard von Rad, *Genesis: A Commentary*, Peter Ackroyd et al., ed. The Old Testament Library, Philadelphia, PA, The Westminster Press, 1972, pp.409–410. De asemenea, John Goldingay, *Genesis for Everyone, Part 2: Chapters 17–50*, Old Testament for Everyone, Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 2010, p.167. Goldingay afirmă:

5-8). Dar criza aceasta a resurselor este și ocazia revelării unui caracter generos a lui Iosif (Gen 42: 18-24; 43:16-34, 44: 1-34), precum și ocazia clarificării planului lui Dumnezeu cu Iosif (Gen 45: 7-8).

Această criză revelează poziția unică a lui Iosif ca arhetip mesianic, conform lui Karl Barth:

Și istoria lui Iosif – superioritatea sa tainică față de frații săi, vânzarea sa păgânilor, reunirea cu frații săi care l-au lepădat, bunătatea copleșitoare pe care o manifestă în folosirea bogăției și puterii sale – este de fapt profund profetică, atât pentru viitorul lui Israel, cât și cu privire la speranța Mesianică....¹³

Asemănările dintre arhetip, Iosif și tip, Iisus, sunt subliniate și de Arthur Pink:

“Iosif era de treizeci de ani când s-a înfățișat în fața lui faraon, împăratul Egiptului” (41:46). Fiecare imagine din acest minunat tablou are propria frumusețe și valoare. Nu e nimic aici care să nu aibă profundă semnificație. Duhul Sfânt are un plan clar în a ne spune cu exactitate vârsta lui Iosif atunci când sluirea lui publică a început. El avea treizeci de ani. Cât de perfect tipul și arhetip corespund! În Luca 3:23 citim, “Iisus avea aproape treizeci de ani când a început să învețe pe norod.” Aceasta era vârsta Domnului Iisus când a început slujirea Sa publică, la fel ca Iosif când a început lucrarea vieții lui.¹⁴

Tremper Longman III, are dreptate când afirmă că nu există nici un loc în Noul Testament, unde Iosif să fie conectat cu Iisus. Cu toate acestea el consideră că lectura narațiunii lui Iosif în lumina narațiunii evangheliilor, oferă cititorului atent posibilitatea să observe “analogia dintre modul în care Dumnezeu a instrumentat salvarea prin viața lui Iosif și a culminat-o

“Iosif este marele naționalizator al Bibliei. El exercită puterea în Egipt la un moment de mare criză, o criză despre care el știa că va veni și o criză pe care el știa cum să o administreze. Există puține indicii în istorisire cu privire la posibilele alte căi de a administra criza... Cineva ar putea gândi că istorisirea este în mod șocant similară cu cele care apar în vremurile noastre. Egiptul și Canaanul cunosc ani de prosperitate (parte a imaginii este faptul că Canaanul deși nominal o țară a orașelor stat, făcea parte dintr-un mini-imperiu mai larg aflat sub controlul Egiptului). În toată aceea perioadă ei au trăit bine, astfel că nimeni, cu excepția lui Iosif nu se gândea vreodată la ce va veni în viitor.”

13 Karl Barth, *Church Dogmatics* 2.2, Peabody, MA, Hendrickson Publishers, 2010, p.355.

14 Arthur Walkington Pink, *Gleanings in Genesis*, Bellingham, WA, Logos Bible Software, 2005, pp.383–384.

în viața lui Iisus.”¹⁵ De fapt Iosif se așează pe traiectoria marilor suferitori, credincioși și ascultători, ai istoriei poporului lui Dumnezeu, prezentați în Scripturi, o traiectorie care include profeti, cărturari și preoți (Isaia, Ieremia, Ezechiel, Osea, Zaharia, Maleahi, Daniel, Ezra) și se încheie și culminează în Robul suferind, prevestit de această istorie și întrupat în persoana lui Iisus Hristos.

Crizele vizibile ale resurselor și revelarea tainei providenței lui Dumnezeu

Am observat în secțiunile precedente, în contextul narațiunii finale a cărții Genezei, că una dintre primele crize ale istoriei umanității, așa cum este această istorie prezentată de Sfânta Scriptură, este aceea care îl are pe Iosif ca protagonist principal. Am observat că pentru ca Iosif să devină instrumentul eficient pentru rezolvarea acestei crize, Dumnezeu în providența Sa, l-a pregătit pe Iosif din copilăria Sa.

Am observat că visul lui Iosif este constitutiv pentru existența sa și pentru împlinirea planului lui Dumnezeu prin chemarea tainică a lui Dumnezeu, prin viața lui Iosif. Este adevărat că frații lui Iosif, se situează în opoziție cu acest plan al lui Dumnezeu, fiind confrunțați la vremea aleasă de Dumnezeu cu consecințele acestei opoziții. Ceea ce devine din ce în ce mai clar pe măsură ce derularea întregii istorii a vieții lui Iosif, are loc, este că providența lui Dumnezeu este firul roșu al istoriei umane.¹⁶ De aceea ultima secțiune a acestui articol se focalizează pe providența lui Dumnezeu revelată în mijlocul crizelor umane. Naratorul textului sacru, intenționează să sublinieze faptul că vremurile de criză sunt pentru Dumnezeu ocazia revelării suveranității sale depline (Geneza 37-47), dar și a judecății sale drepte (Geneza 47: 14) și mai ales ocazia revelării credincioșiei Sale veșnice (Geneza 47: 27; 50: 19-21).

De fapt cuvintele finale ale lui Iosif adresate fraților săi, probabil cele mai cunoscute din întreaga narațiune (Gen 50, 20),¹⁷ încapsulează întreaga

15 Tremper Longman III, *How to Read Genesis*, Westmont, IL, IVP Academic, 2005, p.174

16 James McKeown, *Genesis*, The Two Horizons Old Testament Commentary, Grand Rapids, MI; Cambridge, U.K., William B. Eerdmans Publishing Company, 2008, p. 287..

17 David W. Cotter, *Genesis*, Jerome T. Walsh, Chris Franke, and David W. Cotter (Eds.), *Berit Olam Studies in Hebrew Narrative and Poetry*, Colledgeville, MN, The Liturgical Press, 2003, p.269.

istorie de la început la sfârșit. Westermann subliniază un adevăr vital pentru înțelegerea adecvată a providenței lui Dumnezeu, acela al universalității ei datorate credincioșiei lui Dumnezeu pentru întreaga creație:

Este acțiunea lui Dumnezeu care dă unitatea întregului curs al evenimentelor. Toate pasajele care vorbesc în această istorisire despre acțiunea lui Dumnezeu și reacțiile oamenilor la această acțiune, sunt aduse în sinteză în această propoziție cheie. Acțiunea nu este limitată la familia lui Iacov, ci include “un mare număr” care sunt salvați de foamete datorită capacității de prevedere a lui Iosif, cel aflat în slujba lui Faraon... În același timp, pe calea acestei propoziții cheie, autorul validează o perspectivă universală, ca roadă a înțelegerii sale cu privire la Dumnezeu, care slujește ca o funcție critică în perioada unor aspirații naționaliste puternice: el arată spre un creator care este preocupat de toate creaturile lui.¹⁸

De aceea, Iosif salvează, hrănește și apără nu doar familia sa, ci “lumea (Gen 41. 57)” ca expresie a faptului că credincioșia lui Dumnezeu față de Iosif și familia sa, este simultan credincioșie pentru întreaga lume, prin Iosif și familia sa.¹⁹

Pe lângă universalitatea providenței lui Dumnezeu, datorată credincioșiei divine și afirmate în țesătura narativă a textului, afirmarea protecției divine ca expresie a acestei providențe este de asemenea progresiv și cu grijă evidențiată. McKeown are dreptate când afirmă că această protecție nu este de la început evidentă, în special în criza existențială a lui Iosif, în experiențele traumatice, ale aruncării în groapă, vânzării în sclavie și încarcerării nedrepte.²⁰ Numai privirea retrospectivă prin credință este cea care clarifică

18 Claus Westermann, *A Continental Commentary: Genesis 37–50*, Minneapolis, MN: Fortress Press, 2002, p.251. De asemenea, Kathleen M. O'Connor, *Genesis 25b–50*, Leslie Andres and Samuel E. Balentine (Eds.), Smyth & Helwys Bible Commentary, Macon, GA, Smyth & Helwys Publishing, 2020, pp. 223–224. Ea semnalizează faptul că: “conform textului ebraic, scopul divin al trimerii vine mai întâi... Această formulare a textului exprimă noua viziune lărgită a lui Iosif, reinterpretarea lui cu privire la viața sa și la viața familiei sale. Iosif este acum capabil să ridice ochii și să vadă ceea ce a fost nevăzut în desfășurarea evenimentelor care l-au ținut captiv pentru decenii... A existat un sens mai adânc și un scop mai înalt...”

19 Stephen B. Chapman, “Food, Famine, and the Nations: A Canonical Approach to Genesis”, in Nathan MacDonald, Mark W. Elliott, and Grant Macaskill (Eds.), *Genesis and Christian Theology*, Grand Rapids, MI; Cambridge, U.K., William B. Eerdmans Publishing Company, 2012, p. 323.

20 McKeown, *Genesis*, pp. 287-288

adevărul protecției lui Dumnezeu. Și această credință “pe care o arată Iosif, este un exemplu al convingerii lui Israel că și atunci când lucrurile merg cu adevărat rău, Dumnezeu continuă să-și desfășoare planul să pentru viitoarele binecuvântări.”²¹

Concluzii

A fost scopul acestei lucrări acela de a revizita, o istorie veche de viață, din Sfintele Scripturi, care conține adevăruri care pot fi folositoare în actualizarea lor pentru înțelegerea și poziționarea credincioșilor în contextul crizele lumii contemporane. Reflexul comunităților de credință ar trebui să fie acela al întoarcerii înspre Sfintele Scripturi pentru o înțelegere proaspătă a textelor care pot oferi o lumină clarificatoare, cu privire la relațiile interumane și la înțelegerea caracterului lui Dumnezeu. Istorisirea lui Iosif este una din aceste resurse. În special modul în care așa cum am observat, Iosif este pregătit din copilărie și adolescență, pentru a deveni în perioada matură a vieții sale, instrument al salvării oferite de Dumnezeu nu numai familiei lui ci întregii lumi din arealul din jurul Egiptului, în contextul foametei catastrofice care a durat ani la rând.

Am observat că această criză este pentru naratorul inspirat de Duhul Sfânt, ocazia revelării adevărului că orice chemare tainică a lui Dumnezeu, ca cea a lui Iosif, este mult mai clar înțeleasă printr-o retrospectivă a credinței. De asemenea, narațiunea, revelează faptul că pentru ca chemarea tainică a lui Dumnezeu să devină realitate, răspunsul celui chemat, în ascultare și credincioșie, în ciuda costului și chiar în absența unei înțelegeri raționale este esențial. Crizele, ca și cea a resurselor din istorisirea de final a cărții Geneza, găsesc pe unii oameni, cu conștiințe apăsate de vinovății ale faptelor trecutului. Exemplul biblic este cel al fraților lui Iosif. Dar crizele, găsesc pe unii oameni, pe cei credincioși, ilustrați de Iosif, în frământarea sufletească pentru a rămâne credincioși până la capăt.

21 McKeown, *Genesis*, p. 288

Bibliografie

- BARTH, Karl, *Church Dogmatics 2.2.*, Peabody, MA, Hendrickson Publishers, 2010.
- BRUEGGEMANN, Walter, *Genesis, Interpretation, a Bible Commentary for Teaching and Preaching*, Atlanta, GA, John Knox Press, 1982.
- BRUEGGEMANN, Walter, *Virus as a Summons to Faith: Biblical Reflections in a Time of Loss, Grief and Uncertainty*, Eugene, OR, Wipf and Stock Publishers, 2020.
- CHAPMAN, Stephen B., "Food, Famine, and the Nations: A Canonical Approach to Genesis", In Nathan MacDonald, Mark W. Elliott, and Grant Macaskill (Eds.), *Genesis and Christian Theology*, Grand Rapids, MI; Cambridge, U.K., William B. Eerdmans Publishing Company, 2012.
- COTTER, David W., *Genesis*, Jerome T. Walsh, Chris Franke, and David W. Cotter (Eds.), *Berit Olam Studies in Hebrew Narrative and Poetry*, Collegeville, MN, The Liturgical Press, 2003.
- GOLDINGAY, John, *Genesis for Everyone, Part 2: Chapters 17–50*, Old Testament for Everyone, Louisville, KY, Westminster John Knox Press, 2010.
- LONGMAN III, Tremper, *How to Read Genesis*, Westmont, IL, IVP Academic, 2005.
- MCKEOWN, James, *Genesis, The Two Horizons Old Testament Commentary*, Grand Rapids, MI; Cambridge, U.K., William B. Eerdmans Publishing Company, 2008.
- O'CONNOR, Kathleen M., *Genesis 25b–50*, Leslie Andres and Samuel E. Balentine (Eds.). *Smyth & Helwys Bible Commentary*. Macon, GA: Smyth & Helwys Publishing, 2020.
- PINK, Arthur Walkington, *Gleanings in Genesis*, Bellingham, WA, Logos Bible Software, 2005.
- RAD, von Gerhard, *Genesis: A Commentary*, Peter Ackroyd et al., ed. *The Old Testament Library*. Philadelphia, PA, The Westminster Press, 1972.
- ROOP, Eugene F., *Genesis, Believers Church Bible Commentary*, Scottsdale, PA, Herald Press, 1987.
- TRACY, David, *The Analogical Imagination: Christian Theology and the Culture of Pluralism*, London, SCM Press, 1981.

- WESTERMANN, Claus, *A Continental Commentary: Genesis 37–50*, Minneapolis, MN, Fortress Press, 2002.
- WHYBRAY, Roger Norman, „Genesis”, In *The Oxford Bible Commentary: The Pentateuch*, John Barton & John Muddiman (Eds.), Oxford, University Press, 2001.
- WRIGHT, N. T., *God and the Pandemic: A Christian Reflection on the Coronavirus and its Aftermath*, Grand Rapids, MI, Zondervan Reflective, 2020.